

การแสดงศิลปกรรมของ ทวี รัชนิกร
THE ART EXHIBITION BY TAWEE RAJANEKORN

B-CAT-2-0424

30L-0630-08-2005

การแสดงผลนิทรรศการของ ทวี รัชนิกร
THE ART EXHIBITION BY TAWEE RAJANEERORN

Rama IX Art Museum Foundation

การแสดงผลงานของ ทวี รัชนีกร
THE ART EXHIBITION BY TAWEE RAJANE EKORN

Exhibition venues:
1st-20th August 2005 at Art Gallery, Silpakorn University
Wang Tha Pra, Na Pra Lan Rd., Bangkok, Thailand

Organized: Art Centre, Silpakorn University
Exhibition Curator: Vichoke Mukdamanee
Published: Art Centre, Silpakorn University
Design: Art Centre, Silpakorn University
Photographs: Opas Chowitpanawanon, Artists & Art Centre, Silpakorn University
Translated: Sasivimol Santirapakdee

First Edition: July 2005, 1500 copies
Printed: Amarin Printing and Publishing Public Co., Ltd.

Rama IX Art Museum Foundation

การแสดงผลงานของ ทวี รัชนีกร
THE ART EXHIBITION BY TAWEE RAJANE EKORN

โครงการเชิดชูเกียรติการสร้างสรรค์ศิลปกรรมของศิลปินไทย ประจำปี 2548
The Special Exhibition Project to Honor Thai Artist 2005

1 - 20 สิงหาคม 2548 / 1 - 20 August 2005
ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ ถนนหน้าพระลาน กรุงเทพฯ
at the Art Gallery of Silpakorn University, Na Phra Lan Road, Bangkok

สารจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยศิลปากร ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2486 เปิดสอนทางด้านศิลปะแก่เยาวชนไทยที่มีความสนใจงานจิตรกรรม ประติมากรรม ต่อมาจึงขยายฐานการศึกษาไปสู่สาขาวิชาอื่นๆ เพิ่มขึ้นตามลำดับ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้กำหนดแผนงานและแนวทางการสนับสนุนกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปะวัฒนธรรมของชาติ เพื่อสร้างมาตรฐานของการจัดการในระดับสากล โดยมีหอศิลป์เป็นศูนย์กลางของข้อมูลและการเผยแพร่ผลงานทางศิลปะ สร้างบทบาทและขยายงานวิชาการ งานวิจัยทางด้านศิลปะให้กว้างไกลและเป็นประโยชน์แก่สาธารณชน

เพื่อเป็นการเผยแพร่เกียรติคุณและผลงานของศิลปินผู้รังสรรค์งานศิลปะ จนเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติและระดับต่างประเทศต่อสาธารณชน หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงได้จัดทำโครงการเชิดชูเกียรติการสร้างสรรค์ศิลปกรรมของศิลปินไทย ประจำปี 2548 ขึ้นในการแสดงศิลปกรรมของทวี รัชนิกร

ทวี รัชนิกร เกิดที่จังหวัดราชบุรี เข้าศึกษาประถมศึกษาจนจบถึงระดับมัธยมศึกษาที่อำเภอแม่กลอง จังหวัดสมุทรสงคราม การศึกษาศิลปะขั้นพื้นฐานที่โรงเรียนเพาะช่าง จบการศึกษาศิลปะบัณฑิตสาขาจิตรกรรม จากมหาวิทยาลัยศิลปากร กับท่านศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี หลังจากสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศิลปากร ท่านทำงานศิลปะอยู่ช่วงหนึ่ง เนื่องจากท่านเป็นคนมีวิสัยทัศน์อันกว้างไกล เล็งเห็นความสำคัญของศิลปะที่จะช่วยกล่อมเกลাজิตใจของคนดังนานาอารยประเทศ โดยท่านมีแนวความคิดว่านักเรียนนอกจากจะศึกษาดี มีทักษะแล้วยังจะต้องเป็นผู้มีรสนิยมที่ดีด้วย ท่านจึงได้นำแนวคิดนี้สอนในแผนกวิชาศิลปกรรม คณะวิชาออกแบบ วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชาศิลปกรรมคนแรก นอกจากจะส่งเสริมให้นักศึกษาสร้างสรรค์ศิลปกรรมด้านทัศนศิลป์แล้ว นักศึกษาที่

Rama IX Art Museum Foundation

ชอบด้านอื่น เช่น ดนตรี ก็ส่งเสริมให้แสดงออกจนมีชื่อเสียง นอกจากนี้อาจารย์ทวี ยังได้เป็นผู้บุกเบิกเครื่องปั้นดินเผาต้านเกวียนเป็นคนแรก โดยได้นำนักศึกษาไปออกแบบเครื่องใช้จากกระเบื้องดินเผาต้านเกวียน เป็นแจกันรูปทรงต่างๆ กระถางต้นไม้ รูปทรงแปลกใหม่ โคมไฟประดับสวน พร้อมออกแบบและแกะสลักลายประดับเครื่องปั้นเหล่านั้น ปัจจุบันถึงแม้จะเกษียณอายุราชการไปแล้วแต่ก็ยังนึกถึงอนุชนรุ่นหลังและเพื่อนร่วมอาชีพว่าควรมีสถานที่แสดงงานเพื่อให้นักศึกษาและผู้สนใจในศิลปะ ตลอดจนเพื่อนร่วมอาชีพทั้งในท้องถิ่นและจากส่วนกลาง ได้ใช้เป็นสถานที่ศึกษาแลกเปลี่ยนเพื่อพัฒนางานศิลปะต่อไปภายหน้า จึงได้เป็นผู้ลงนามขอจดทะเบียนเป็นผู้จัดตั้ง หอศิลป์และวัฒนธรรมนครราชสีมา เพื่อใช้เป็นที่สำหรับแสดงออกด้านศิลปะทุกแขนง ปัจจุบันอาจารย์ทวี รัชนิกร เป็นศิลปินอิสระสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ทุกรูปแบบอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา

การจัดการแสดงนิทรรศการในครั้งนี้ มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานการสร้างสรรค์ที่ได้นำออกเผยแพร่แก่สาธารณชน จะก่อให้เกิดข้อมูลและแนวทางในการสร้างสรรค์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสังคม นักเรียน นักศึกษา ประชาชนผู้สนใจทั่วไป และวงวิชาการศิลปกรรมของประเทศต่อไป

ขอขอบคุณคณะผู้จัดงานทุกท่าน และขอให้โครงการดังกล่าวจงประสบความสำเร็จและบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

วิวัฒน์ อัมม

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ชัย อัดดากร)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

คำนำ

วงการศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย มีรากฐานความเป็นมากว่า 70 ปี นับแต่ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้เริ่มวางรากฐานการศึกษาศิลปะแนวตะวันตกให้แก่ โรงเรียนประณีตศิลปกรรม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2477 เป็นต้นมา

บัณฑิตที่ผ่านการศึกษามาจากสถาบันศิลปะไปประกอบอาชีพหลากหลาย บ้างก็ ทำอาชีพศิลปิน บ้างก็หันไปประกอบอาชีพเป็นครู อาจารย์ และนักออกแบบช่างศิลป์ ทั้งในองค์กรของรัฐและเอกชน

อาชีพศิลปินนั้น เป็นอาชีพที่ผู้สนใจรักงานศิลปะใฝ่หาที่จะเป็น แต่ความพร้อมที่จะประกอบอาชีพนี้ได้ นั้น มีองค์ประกอบหลายๆ อย่างด้วยกัน ทั้งพื้นฐานทางการเงิน ความมุ่งมั่นในจิตใจ และรูปแบบของผลงานที่สามารถนำออกแสดงแล้ว มีนักสะสมและผู้สนใจงานศิลปะซื้อหาไปติดที่บ้านได้

มีศิลปินที่ประสบความสำเร็จในการขายภาพผลงาน และผลงานเป็นที่นิยม ในทางกลับกันก็มีศิลปินอีกจำนวนมากที่ไม่ประสบความสำเร็จในการขายภาพ แต่ก็ยังมีจิตใจที่มุ่งมั่นที่จะดำเนินชีวิตศิลปินต่อไป บางคนหาอาชีพอื่นเพื่อยังชีพ และบางคนละเลิกไปก็มีเยอะ

อาจารย์ทวี รัชนิกร เป็นหนึ่งในบัณฑิตจากคณะจิตรกรรมฯ ที่เป็นลูกศิษย์ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี สำเร็จการศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2503 จากนั้นได้รับราชการเป็นอาจารย์สอนศิลปะที่วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล) ทำงานศิลปะที่รักชอบไปพร้อมกับการเป็นอาจารย์ และภายหลังเกษียณอายุจากราชการ ความมุ่งมั่นในการทำงานศิลปะก็ยังคงดำเนินต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง นับเป็นแบบอย่างของครูอาจารย์ทางด้านศิลปะ และศิลปินที่มีความเชื่อมั่นในการสร้างสรรค์เพื่อนำเสนอทัศนะ และความคิดที่มีต่อสภาพแวดล้อมและสังคมผ่านงานศิลปกรรม

Rama IX Art Museum Foundation

โครงการเชิดชูเกียรติการสร้างสรรค์ศิลปกรรมของศิลปินที่หอศิลป์มีคำริ จัดทำขึ้นก็เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการสร้างสรรค์ศิลปกรรมอันเป็นมรดกทางด้าน ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ให้ได้เผยแพร่ออกสู่สาธารณชน และสิ่งสำคัญที่สังคมควร ตระหนักก็คือการสนับสนุนศิลปินไทยที่ทำงานศิลปะอย่างต่อเนื่องให้มีความเชื่อมั่น มี พลังกำลังใจในการสร้างสรรค์ เพื่อสืบสานความก้าวหน้าและวิวัฒนาการในงานศิลปะ ร่วมสมัยต่อไป

และในวาระการเปิดการแสดงศิลปกรรมของอาจารย์ทวี รัชนิกร ครึ่งนี้ ขอ ขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงที่ทุ่มเทการสร้างสรรค์ทั้งงานจิตรกรรม งาน ประติมากรรม ภาพพิมพ์ งานศิลปะเครื่องปั้นดินเผา และงานวาดเส้น อีกทั้งยัง รวบรวมข้อมูลผลงานให้หอศิลป์จัดพิมพ์สู่จิตป์ตรประกอบการแสดงจนเสร็จสมบูรณ์ตาม จุดมุ่งหมายในทุกประการ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงการศิลปกรรมไทย สืบไป

(รองศาสตราจารย์วิโชค มุกดามณี)

ผู้อำนวยการหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

การจัดแสดงศิลปกรรมของศิลปินแห่งชาติ ศิลปินชั้นเยี่ยม
และศิลปินอาวุโสของประเทศ
โครงการเชิดชูเกียรติการสร้างสรรค์ศิลปกรรมของศิลปินไทย ประจำปี 2548

ชื่อโครงการ การจัดแสดงศิลปกรรมของศิลปินแห่งชาติ ศิลปินชั้นเยี่ยม
และศิลปินอาวุโสของประเทศ
โครงการเชิดชูเกียรติการสร้างสรรค์ศิลปกรรมของศิลปินไทย ประจำปี 2548

แผนงาน แผนงานศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

หน่วยงาน หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

หลักการและเหตุผล

ศิลปินไทยได้รับเกียรติยกย่องจากองค์กรและสถาบันต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศว่าเป็นศิลปินที่มีความสามารถทางด้านศิลปะ ดังจะเห็นได้จากงานศิลปกรรมที่เป็นประจักษ์พยานให้เห็นมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยมีศิลปินที่มีชื่อเสียงซึ่งได้มีการประกาศเกียรติคุณให้ปรากฏ ทั้งศิลปินแห่งชาติที่คัดเลือกจากศิลปินทั่วประเทศ ศิลปินชั้นเยี่ยมที่ยกย่องจากการประกวดศิลปกรรมแห่งชาติ และศิลปินอาวุโสที่มีชื่อเสียง จากการนำเสนอผลงานต่อสาธารณชนมาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมศิลปินดังกล่าวมาซึ่งเป็นผู้ที่สร้างงานศิลปกรรมเป็นสมบัติให้กับประเทศชาติได้มีกำลังใจในการสร้างสรรค์และเป็นการยกระดับคุณภาพผลงานที่มีคุณค่าออกสู่สาธารณชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงได้จัดทำโครงการเชิดชูเกียรติการสร้างสรรค์ศิลปกรรมของศิลปินไทยขึ้นเพื่อจัดแสดงผลงานศิลปกรรมของศิลปินแห่งชาติ ศิลปินชั้นเยี่ยม และศิลปินอาวุโสของประเทศ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อเป็นการส่งเสริมการสร้างสรรค์ศิลปกรรมของศิลปินที่มีชื่อเสียงของประเทศให้เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติสืบไป
2. เพื่อเป็นการสนับสนุนศิลปินของชาติให้มีความตั้งใจที่จะทุ่มเทการสร้างสรรค์ศิลปกรรมอันจะเกิดประโยชน์ต่อวงการศิลปะทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. เพื่อเป็นการนำผลงานศิลปกรรมเผยแพร่ออกสู่สาธารณชนให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษา ได้ชื่นชมและเรียนรู้กระบวนการทางความคิดและการสร้างสรรค์ของศิลปินไทย

กำหนดการแสดง เวลา และสถานที่

- จัดการแสดงให้กับศิลปินเป็นกลุ่มหรือจัดการแสดงเดี่ยวให้กับศิลปิน รวม 2 ครั้ง
- จัดแสดง ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หรือหอศิลป์ในส่วนภูมิภาค ในปี พ.ศ.2548

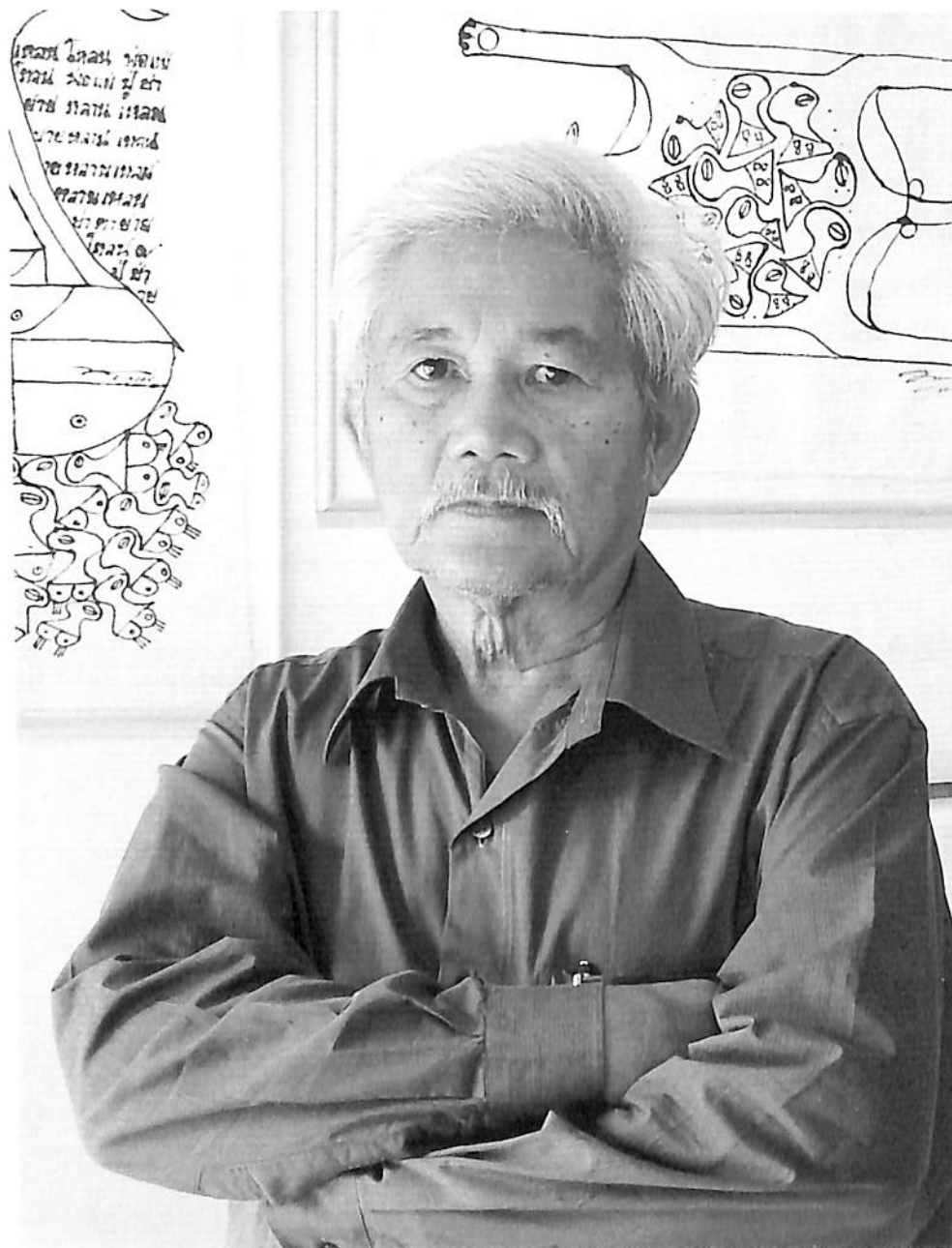
ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีผลงานศิลปกรรมของศิลปินไทยที่มีชื่อเสียงเกิดขึ้น 80 -100 ชิ้น อันเป็นมรดกด้านศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญทางด้านวิชาการและประวัติศาสตร์ศิลปะร่วมสมัยของไทย
2. สังคมได้ชื่นชมผลงานศิลปะ เกิดการเรียนรู้ความเข้าใจในงานศิลปกรรม ก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านจิตใจ ความรู้สึกรักคิดและการสร้างสรรค์
3. วงวิชาการศิลปศึกษา และวงวิชาการศิลปะร่วมสมัย เกิดการศึกษาค้นคว้าการสร้างสรรค์ เพื่อวิจัยทางศิลปะ

งบประมาณ	รวมทั้งสิ้น	400,000	บาท
1. ค่าใช้จ่ายในการจัดเตรียมข้อมูล บันทึกภาพ สไลด์	30,000	บาท	
2. ค่าใช้จ่ายในการจัดเตรียมต้นฉบับสำหรับเอกสารสิ่งพิมพ์ และระบบข้อมูลสมัยใหม่	30,000	บาท	
3. ค่าจัดทำซีดี และระบบข้อมูลสื่อสารเทคโนโลยีสมัยใหม่	100,000	บาท	
4. ค่าจัดพิมพ์จุลฉัตร โปสเตอร์ บัตรเชิญ	150,000	บาท	
5. ค่ายานพาหนะขนส่งผลงาน (หอศิลป์และในส่วนภูมิภาค)	20,000	บาท	
6. ค่ายานพาหนะประสานงานกับศิลปิน	2,000	บาท	
7. ค่าจ้างคนช่วยเคลื่อนย้ายผลงาน	2,000	บาท	
8. ค่าจัดทำแท่นตั้งผลงาน และแผงบอร์ดชั่วคราว	20,000	บาท	
9. ค่าวัสดุติดตั้งผลงาน	5,000	บาท	
10. ค่าใช้จ่ายในพิธีเปิดนิทรรศการ	5,000	บาท	
11. ค่ารับรอง	5,000	บาท	
12. ค่าใช้จ่ายประชาสัมพันธ์	2,000	บาท	
13. ค่าใช้จ่ายในการบรรยายวิชาการและ Workshop	5,000	บาท	
14. ค่าสาธารณูปโภค	2,000	บาท	
15.ค่าใช้จ่ายเดินทางราชการในส่วนภูมิภาค	20,000	บาท	
16.เบ็ดเตล็ด	2,000	บาท	

(ขอถัวจ่ายทุกรายการ)

Rama IX Art Museum Foundation

Rama IX Art Museum Foundation

ทวี รัชนิกร

หลายปีก่อนนั้น ผมกับผองเพื่อนยกโขยงกันไปเยี่ยมอาจารย์ทวี รัชนิกร ที่โคราช ผมเกิดสะดุดตา กับภาพเขียนสีน้ำมันบนผ้าใบขนาด 1 x 1 ฟุต ซึ่งเป็นรูปของข้าราชการผู้ใหญ่ รู้ได้จากชื่อยศบนผ้า กำลัง ใช้ช้อนจิ้มขึ้นเนื้อก้อนโดยกินจ่อปาก ในขณะที่กะพุ่มแก้มยังปูดโป่งจากอาหารคำก่อน ที่ยังกลืนไม่ลงคอ ตีนก ด้วยฝีมือการปาดสีของครูศิลปะ สามารถบอกได้ถึงการใช้มือบิ่นอย่างจะกระ ออกอาการอ้อมร่อย ปรากฏชัดบนใบหน้า ผมถามเขาว่าอาจารย์ได้ภาพนี้จากที่ไหน อาจารย์ทวี ตอบเสียงเรียบๆ กลั้วหัวเราะว่า ผมเก็บจากงานเลี้ยงบนเขาใหญ่

คำตอบในวันนั้น ทำให้ผมหันกลับไปจ้องภาพนั้นอย่างพิลึกอีกครั้ง พร้อมกับจินตนาการ ขยายตัวกว้าง จากภาพของตัวจะกระโดดๆ ก็เริ่มมีภาพของเหล่าบริษัทบริวารทั้งหญิงและชายชุดชั้นราย รอบ

ผมเองนั้น แม้จะข้องแวงกับโลกศิลปะอยู่บ้าง แต่ก็จำกัดอยู่ในแวดวงวรรณศิลป์ ส่วนใหญ่ก็ มัวอยู่กับงานวรรณกรรม และมักจะถูกชักชวนให้ร่วมกิจกรรมเป็นครั้งคราว เฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มผู้ สนใจรุ่นเยาว์ อันแม้จะเป็นที่เข้าใจร่วมกันว่า วรรณกรรม คือ ศิลปะการเล่าเรื่องชีวิตและชะตากรรม ของมนุษย์ หรือ การเล่าเรื่องชีวิตและชะตากรรมของมนุษย์อย่างทีศิลปะ ซึ่งเมื่อแจกแจกกันมากเข้าก็สับสน และมักจะมีคำถามตามมาว่า ศิลปะคืออะไร คำตอบที่ๆ ที่ตนเองพอจะกล่อมเกลี้ยงเอาตัวรอดจึงเป็นว่า คือ- คือความงามทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น

อย่างไรก็ตาม ความงามที่มนุษย์ทวี รัชนิกร สร้างขึ้นนั้น แม้จะงามอย่างครอบงำศิลปะ แต่ก็มี ลักษณะแหกแนวออกไปอย่างมีตัวตน ทั้งนี้อาจเป็นได้ว่า การสร้างความงามของมนุษย์ทวี รัชนิกร นั้น เขาได้คิดเรื่องขึ้นมาก่อนแล้วต่อเติมความงามตามเข้ามา งานของเขาจึงมากเรื่องราว ดังปรากฏในหลายๆ ภาพต่อมาที่เขาจับเอาสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำจำพวกอายุยงเกินร้อยปีมาเข้าแถว ยืนเชิดหน้าอ้าปากร้อง เพลงอวดเหรีญตราเติมกระดองอก กับภาพของกลุ่มนกยูงยืนเกาะคอนหลังตามอาคารสำราชมขริง ขลังอยู่ในถ้ำคำภีร์โบราณ (โบราณ) ดูแล้วคลุ้มใจจุดให้คิด

ผมเองมีบุญ ได้เป็นตัวของงานงามฝีมืออาจารย์ทวี รัชนิกร สองสามชิ้น ทุกครั้งเมื่อถูกถามถึง เจ้าของมือที่สรรค์สร้าง ผมจะตอบอย่างอึ้งใจว่า คือ อาจารย์ ทวี รัชนิกร ศิลปินผู้เล่าเรื่องของผู้คน ด้วยเส้นและสี

คำสิงห์ ศรีนอก

ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์

ทวี รัชนิกร

คนที่เป็นศิษย์ คนเป็นครู คนไม่หมดไฟศิลป์

โดย วิจิตร อภิชาติเกรียงไกร

เป็นเรื่องเหลือเชื่อว่ ชายอาวุโสคนนี้ยังมีไฟทำงานศิลปะอยู่ ด้วยอายุที่ผ่าน 70 แล้ว แต่ทำงานสร้างสรรค์ทั้งด้วยสมอง และการลงมือทำ ที่เต็มเปี่ยมคุโชนอยู่ตลอดเวลา ทำเอาลูกศิษย์หลายคนเลิกคิดสร้างสรรค์งานศิลปะไปแล้ว ได้อายุครู

ทวี รัชนิกร หรือ อาจารย์ทวี คือ “ชายวัยอาวุโสคนนี้” อดีตอาจารย์สอนศิลปะที่ยึดเอาโคราชเป็นฐานมาตลอด นับแต่ได้อำลาศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ผู้ที่เคารพรัก อย่างเป็นทางการ เพื่อไปทำงานราชการ ณ วันนั้นบรรดาเพื่อนๆ คงจนง สงสัย

นักศึกษาที่ชื่อ ทวี รัชนิกร มีดีอะไร เพื่อนๆ อาจจะไม่รู้ แต่อาจารย์รู้ ตลอดเวลาที่เรียน คำสั่งสอนของอาจารย์ศิลป์เข้าไปฝังลึกอยู่ในสำนึก และตลอดเวลาที่ผ่านมา เสียงคำสั่งสอนเหล่านั้นยังแว่วอยู่

“นายอ่านหนังสือบ้างซิ อย่าเอาแต่กินเหล้า” ศาสตราจารย์ศิลป์ท่านแนะนำ

“นาย...พวกนายเป็นหมูสกปรกจะทำศิลปะได้อย่างไร” นี่ก็สั่งสอน

เป็นที่ทราบกันดีว่าศาสตราจารย์ศิลป์ ท่านอยากจะได้ลูกศิษย์ที่เป็นคนดี มีฝีมือ และมีระเบียบวินัยเพียงพอที่จะมาเป็นอาจารย์ช่วยสอนในคณะจิตรกรรมและประติมากรรม แต่โดยพฤติกรรมของบรรดาลูกศิษย์หลายๆ คน ดูเหมือนจะเอาใจใส่ให้กับเอลวิส เพรสลีย์ และกินเหล้าต้มสุราเป็นอาจิดน คำบ่นคำตำ คำเปรียบเทียบให้ลูกศิษย์สะดุ้งเล่นๆ จึงมิได้ยึดนัยขจรขจายไปทั่วมหาวิทยาลัยศิลปากรในยุคนั้น ยุคโก๋หลังวัง ซึ่งคนอย่างอาจารย์ทวี รัชนิกร ก็ยอมไม่แคล้ว โดนเหมือนกัน แต่ทุกคนก็มองโลกในแง่งามว่าเป็นศรีแก่ตัวมากเกินไปที่ถูกศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ตำเา

อาจารย์ทวี รัชนิกร เคยเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า ศาสตราจารย์ศิลป์ท่านรู้ดีว่าตัวอาจารย์ทวี ฝีมือดีเก่งในเรื่องการแสดงอารมณ์ความรู้สึกผ่านออกมาทางงานจิตรกรรม การที่เรียนจบแล้วก็ควรที่จะทำงานศิลปะได้เลย และอยากให้ทำต่อไปอย่างทิ้ง ดิแต่ว่า “ทวี รัชนิกร เป็นคนขี้เกียจ” อาจารย์จึงขอให้ขยันขึ้น เมื่อไปสอนหนังสือโคราชแล้วมีอะไรก็ให้มาหาได้ ปรึกษาได้

จากคำขอของครูที่ไม่เคยละเลยศิษย์ อาจารย์ทวี ท่านจึงทำงานไม่มีวันหยุดมาจนปัจจุบัน

ที่โคราช หรือนครราชสีมา มีสถาบันการศึกษาชื่อ “วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา” ซึ่งปัจจุบันเรียกใหม่เป็นชื่อพระราชทานว่า “สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล” และเปลี่ยนอีกครั้งเมื่อไม่นานมานี้ (มีคำว่ามหาวิทยาลัยมาเพิ่ม แต่ไม่แน่ใจว่าชื่ออะไร)

พื้นเพเดิมอาจารย์ทวี รัชนิกร เป็นชาวอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เกิดวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2477 เมื่ออายุ 5 ขวบ ได้ย้ายตามบิดามารดาไปอยู่อำเภอแม่กลอง จังหวัดสมุทรสงคราม สมัยเด็กๆ เด็กชายทวี รัชนิกร ชอบวาดรูปมากกว่าเพื่อนๆ จนโดดเด่นด้วยฝีมือในวิชาวาดเขียน ชอบฝึกลอกภาพจากปกสมุดและปกหนังสือ เอาไว้เป็นต้นแบบให้เพื่อนๆ ได้ลอกตามแทนครูวาดเขียน เนื่องจากที่โรงเรียนขาดแคลนครู ด้วยเหตุนี้รีเปล่าไม่มีใครทราบได้ เมื่อมีโอกา ส ทวี รัชนิกรจึงตัดสินใจเป็นครูศิลปะ

ในปี พ.ศ. 2496 ได้เข้าเรียนศิลปะชั้นพื้นฐานที่เพาะช่าง

ในปี พ.ศ. 2499 สอบเข้าเรียนที่คณะจิตรกรรมและประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร และเรียนจนจบปริญญาตรีในปี พ.ศ. 2503 พร้อมกับเพื่อนร่วมรุ่นศิลปากรอย่าง มานิตย์ ภู่อารีย์, ลาวันย์ ดาวราย, เควต เทศน์ธรรม, ลันต์ สารากรบริรักษ์

ในปี พ.ศ. 2504 จึงได้รับการติดต่อให้เดินทางไปสอนศิลปะที่วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาวิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ชื่อในสมัยนั้น) จังหวัดนครราชสีมา แรกๆ อาจารย์ทวี ถูกจัดให้ไปสอนนักเรียนนานาชาติที่ไม่ใช่ นักเรียนศิลปะ อย่างแผนกช่างยนต์ ช่างกล ด้วยแนวคิดที่จะเติมสุนทรียภาพให้กับนักศึกษาช่างของอาจารย์ว้ทัญญู ณ ถลาง (ท่านเป็นศิษย์วิชาประติมากรรมของ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี สมัยเรียนอยู่ที่คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และท่านเป็นคนขอตัวศิษย์ของอาจารย์ศิลป์ ให้ไปสอนที่โคราช)

ต่อมาก็ได้เปิดแผนกศิลปกรรม เพื่อเปิดสอนศิลปะให้กับนักศึกษาในย่านภาคอีสาน ผู้ที่สนใจจะไม่ต้องเดินทางไปเรียนถึงกรุงเทพฯ เมื่อมีความต้องการอาจารย์จำนวนมาก อาจารย์ทวีจึงต้องตามเพื่อนและรุ่นน้องๆ จากศิลปากรไปช่วยสอน เช่น อาจารย์จรรุญ บุญสวน, อาจารย์สมเกียรติ เสวิกุล (เสียชีวิต), อาจารย์สนั่น ดัชนี, อาจารย์ปริษา คงภักดี และที่ตามมาภายหลังอีกหลายคน

อาจารย์ทวี และคณาจารย์ดำเนินการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาเรื่อยมา สร้างลูกศิษย์ลูกหาที่มีฝีมือ มีความคิดอ่านก้าวหน้า อย่างแนวงงานศิลปะนามธรรมหรือแนวงานเพื่อสังคม ก็นับว่าเป็นสิ่งที่กลุ่มนักศึกษาที่นี้ร่วมกันบุกเบิก

ในยุคนั้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 ที่อาจารย์ทวีได้ตัดสินใจไปเป็นอาจารย์สอนศิลปะทำการบุกเบิกแผนกศิลปกรรมขึ้น ด้วยน้ำพักน้ำแรงประกอบกับแรงหนุนของเพื่อนและรุ่นน้องจากคณะจิตรกรรมฯ ที่ต่างก็มีใจทยอยไปช่วยสอนจำนวนมากเป็นปรากฏการณ์ ผลที่ตามมาคือภาพลักษณ์ที่ชัดเจนของแผนกศิลปกรรมโคราชในเรื่องความเข้มข้นด้านวิชาการศิลปะ ซึ่งสร้างชื่อให้กับสถาบันแห่งนี้จนเกิดเป็นภาพใหญ่ขนาดที่คณะจิตรกรรมฯ มหาวิทยาลัยศิลปากรผู้แก่วัยล้าตลอดกาลยังต้องเหลียวมอง “กลุ่มเร่ร่อน” กลุ่มนี้

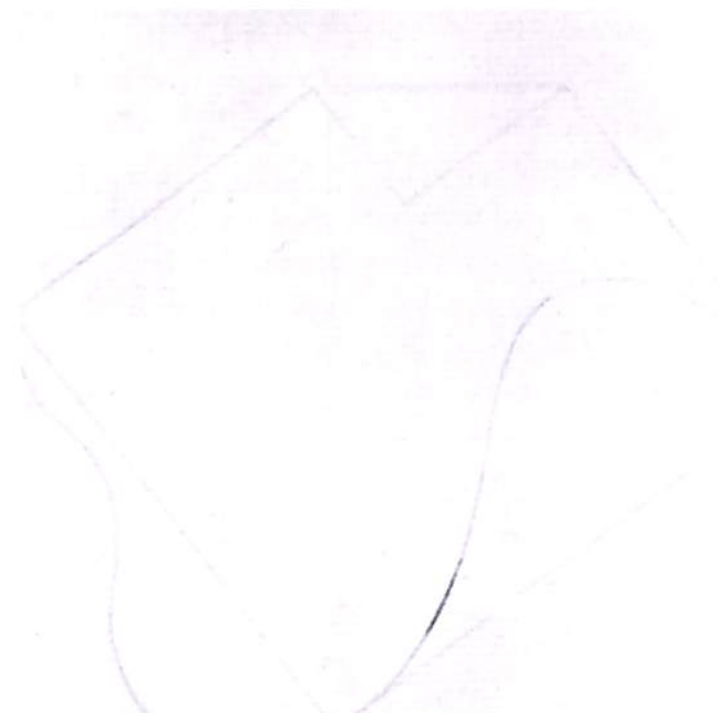
ความทันสมัยสมัยของการเรียน การสอนศิลปะที่แผนกศิลปกรรม เทคโนโลยีโคราช (ชื่อเรียกสั้นๆ ที่คนรุ่นเก่าจะคุ้นมากกว่า) ในยุคนั้น เป็นฝีมือของอาจารย์ทวี รัชนิกร และผองมิตรกลุ่มศิลปากร (ขออนุญาตให้เกียรติทุกท่านไว้ในประวัติศาสตร์ศิลปะร่วมสมัยของประเทศไทยไว้ ณ ตรงนี้) ยังประโยชน์ให้วงการศิลปะหลายด้าน ทั้งอยู่ในรูปของลูกศิษย์ที่มีชื่อเสียงอย่างกลุ่มนักเขียนนักดนตรีวงคาราวาน ทุกคนในวงดนตรีคาราวาน, พงษ์เทพ กระโดนชำนาญ หนึ่งในลูกศิษย์คนสนิท, ด็ก ชีโร่ นักร้องยอดนิยม, สมาน ด้านเกวียน ศิลปินปั้นดินแห่งด่านเกวียน, สนาม จันทร์เกาะ ลูกศิษย์คนแรก และผู้สร้างสรรค์งานนามธรรมในยุคแรก และลูกศิษย์สายที่เรียนต่อมหาวิทยาลัยศิลปากร ที่กลายเป็นผู้มีบทบาทและมีชื่อเสียงในวงการศิลปะอีกหลายคน

นอกจากนั้นด้วยความที่อาจารย์ทวี รัชนิกร เป็นนักกิจกรรม ไม่เบื่อที่จะพบปะสังสรรค์ทางความคิดกับใครต่อใคร ที่แวะเวียนผ่านไปมาที่โคราช และไปถึงบ้านของอาจารย์ เหตุนี้จึงเกิดกลุ่มนักคิดนักเคลื่อนไหวทางศิลปวัฒนธรรมและการเมือง ท่านจึงกลายเป็นศูนย์รวมคนมีอุดมการณ์ด้านเผด็จการในทุกๆ รูปแบบ คนที่เป็นนักเคลื่อนไหวร่วมรุ่นจะรู้จักและให้ความเคารพนับถือเป็นอย่างดี สังเกตจากงานพบปะผู้อาวุโสหรืองานรวมศิษย์เก่า จะปรากฏ “คนรักทวี” แม้ไม่มากเท่างานวันเกิดของนักการเมืองในท้องถิ่นเดียวกับอาจารย์ แต่ก็อบอุ่นจริงใจกว่าเป็นร้อยเท่า

ในปี พ.ศ. 2545 อาจารย์ทวี รัชนิกร ได้รับการคัดเลือกให้รับรางวัลเชิดชูเกียรติที่ชื่อรางวัลมนัส เติยรสิงห์ “แดง” อาจารย์ทวี ได้รับรางวัลสาขาทันตศิลป์ดีเด่น ด้านสันติภาพ ประชาธิปไตย และความเป็นธรรม ที่จัดโดยสถาบันปรีดี พนมยงค์ แม้ว่ารางวัลมนัส เติยรสิงห์ จะเป็นรางวัลที่เพิ่งเริ่มมีขึ้น แต่ด้วยองค์ประกอบที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ที่มีคุณค่าและคุณประโยชน์เหมาะสมที่จะได้รับรางวัลนั้น ดูเหมือนว่าจะตรงกับคำจำกัดความที่สามารถอธิบายความเป็นอาจารย์ทวี รัชนิกร ได้เป็นอย่างดี คือทำงานศิลปะรับใช้สังคมในเชิงสร้างสรรค์ มีอุดมการณ์และตั้งมั่นอยู่ในความยุติธรรม รักและต่อสู้เพื่อสันติภาพและประชาธิปไตยทั้งหมดนี้มีอยู่ครบในตัวอาจารย์ทวี รัชนิกร

ต้นไม้
The Tree
สีน้ำมันบนผ้าใบ / Oil on canvas,
76.5 x 101.5 cm., 1960

องค์ประกอบสีขาว/10
White Composition/10
สีน้ำมันบนผ้าใบ / Oil on canvas,
46 x 46 cm., 1964

และนี่ไม่ใช่รางวัลแรกด้านศิลปะที่เคยได้รับ เพราะในอดีตสมัยหนุ่มๆ อาจารย์ทวี เคยแสดงพลังความสามารถด้านจิตรกรรมร่วมสมัยจนได้รับรางวัลสำคัญแห่งชาติ จากการประกวดศิลปกรรมแห่งชาติมาแล้วหลายครั้ง ดังต่อไปนี้ ในปี พ.ศ. 2501 ได้รับรางวัลเกียรตินิยม เหรียญทองแดง การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 9, ในปี พ.ศ. 2502 ได้รับรางวัลเกียรตินิยม เหรียญทองแดง การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 10, ในปี พ.ศ. 2503 ได้รับรางวัลเกียรตินิยม เหรียญเงินและเหรียญทองแดง การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 11, ในปี พ.ศ. 2504 ได้รับรางวัลเกียรตินิยม เหรียญเงิน การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 12 ข้อมูลนี้คนที่รู้จักอาจารย์หลายคนคงไม่เคยรู้ หรือรู้ ก็ไม่ทั้งหมด

สำหรับตัวผลงานศิลปะของอาจารย์ทวี รัชนิกร ที่ผู้เขียนเน้นมาตั้งแต่แรกว่าศิลปินอาวุโสคนนี้ มีไฟศิลปะอยู่ตลอดเวลา นั้น จะขอเล่าเป็นสังเขปให้ได้ว่าถึงกระบวนทัศน์ของอาจารย์ทวี

อาจารย์ทวี รัชนิกร มีนิสัยชอบเขียนสีน้ำมันจึงเลือกเรียนวิชาจิตรกรรม ซึ่งศาสตราจารย์ศิลป์ ท่านก็นิยมอยู่เป็นอันมาก โดยงานจิตรกรรมในยุคแรกๆ ที่เริ่มสร้างชื่อเสียงให้กับอาจารย์ทวี ถึงขั้นได้รับรางวัลต่างๆ ดังตัวอย่างผลงานชิ้นนี้

ต้นไม้, สีน้ำมันบนผ้าใบ, 76.5 x 101.5 ซม., พ.ศ. 2503

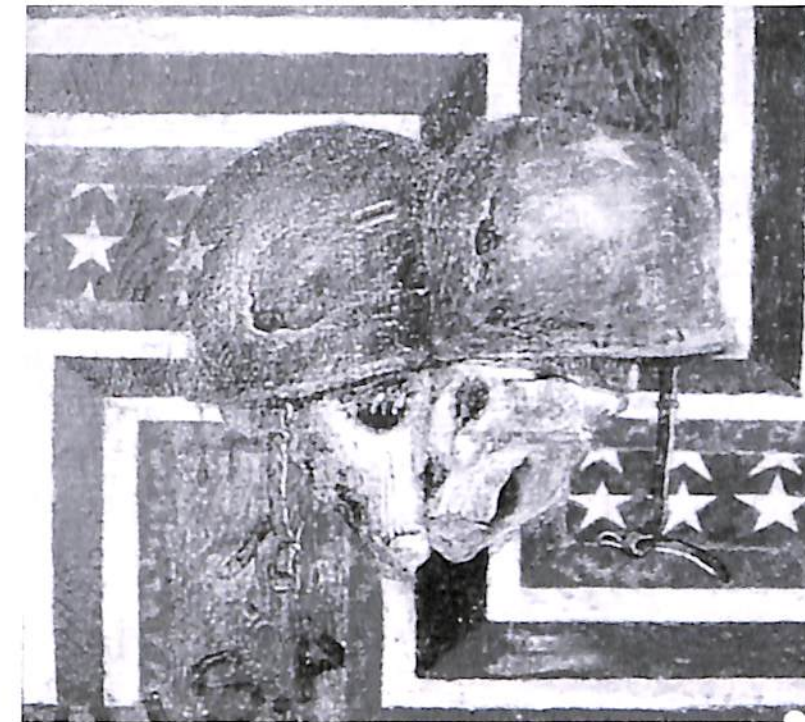
จุดเด่นของงานชิ้นนี้คือ ร่องรอยของฝีแปรงที่โฉบสะบัดไปตามทิศทางของต้นไม้และพื้นดิน จนเห็นก่อนที่ปิดโปน สีที่ปิดหนาและเต็มไปด้วยรอยการโฉบสะบัด ดังกล่าวได้ว่าสื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้วาดว่ามีความมั่นใจแน่วแน่มากที่ได้เขียนภาพนี้ในอดีตที่ฝรั่งเศสและออลแลนด์เคยมีผู้ทำเช่นนี้มาแล้วหลายคน อาทิ วินเซนต์ แวนโก๊ะ ผู้ประเดิมสมัยแห่งลัทธิโฟลต์อิมเพรสชันนิสต์ แม้ว่าจะเป็นแนวทาง แบบที่เรียกกันว่าลัทธินิยม แต่อาจารย์ทวี ก็ทำได้โดดเด่น เป็นตัวของตัวเอง

หลังจากที่ได้ไปเป็นครูศิลปะที่โคราช ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่าท่านเป็นผู้บุกเบิกอะไรต่างๆ นานา ที่นั่น ในขณะเดียวกันแนวนานศิลปะของท่านก็เปรียบเป็นแนวนามธรรม (abstract) นามธรรมจริงๆ คือ มีแต่เส้น สี และรูปทรง แม้แต่ชื่องานก็เป็นชื่อเชิงวิธีการศิลปะ

ตัวอย่างผลงานแนวนามธรรมของท่านในปี พ.ศ. 2507 ผลงานชื่อ “องค์ประกอบสีขาว/10”

เด็กสาวชนบท
Village Girl
สีน้ำมันบนผ้าใบ / Oil on canvas, 1967

ปีศาจเผด็จการ
Devil Dictator
สีน้ำมันบนผ้าใบ / Oil on canvas,
55.5 x 60 cm., 1967

ที่เขียนด้วยสีน้ำมันสีขาว มีเส้นลากยาวๆ เป็นเส้นโค้งและเส้นตรง ทราบจากการบอกเล่าของลูกศิษย์ ที่เขียนงานนั้นจบความได้ว่า เกิดกระแสนิยมศิลปะแนวนามธรรมขึ้นในคณะศิลปกรรม เทคโนโลยี โคราช ทั้งครูทั้งศิษย์มีความโดดเด่นชนิดที่ศิลปินย่านหน้าพระลานยังต้องเหลียวมอง ด้วยเห็นว่าทางโคราชจะล้ำยุคกว่า แต่ก็เป็นเพียงแวบเดียวเหมือนพลุแตกแล้วดับไปในที่สุด ถ้าคิดเทียบเป็นวงการยุทธจักรแล้วสถาบันศิลปะในกรุงเทพฯ ก็นับว่าถูกโคราชลบคม

ต่อมายุคสมัยของการเรียกร้องประชาธิปไตยและความเป็นธรรมในสังคม ราวปี พ.ศ. 2505 เป็นต้นไป อาจารย์ทวี รัชนิกร ซึ่งได้ย้ายฐานทัพของตัวเองไปที่โคราชซึ่งก็อยู่ใกล้ๆ กับฐานทัพอเมริกัน นั่นเอง ด้วยบรรยากาศแห่งยุคสมัย (ของสงครามเวียดนาม) บวกกับความขุ่นเคืองและถูกกลืนจากภาครัฐ พื้นที่อิสระและโดยเฉพาะโคราชจึงคุกรุ่นไปด้วยปัญหาทางสังคมต่างๆ นานา ปรากฏการณ์ที่เลวร้ายล้วนอยู่ในสายตาศิลปินอย่างอาจารย์ทวี ทำให้อาจารย์ทวี รัชนิกร เกิดแรงบันดาลใจที่จะทำงานสร้างสรรค์ศิลปะเพื่อสะท้อนสภาวะสังคมในยุคสมัย

ดังผลงานในช่วงปี พ.ศ. 2510 ชื่อ “เด็กสาวชนบท” เขียนด้วยสีน้ำมันบนผ้าใบ เนื้อหาของภาพก็จะตรงกับชื่อผลงานคือ การสะท้อนภาพและสภาวะของเด็กสาวที่ตกเป็นเหยื่อของความเจริญของสังคมเมือง แนวการวาดจะเป็นแบบกึ่งดูออกกึ่งดูไม่ออก (semi-abstract) ที่กล่าวเช่นนี้ไม่ใช่ว่าผลงานไม่ดี แต่แนวนานมันเป็นอย่างนั้น เป็นภาพที่ต้องเห็นด้วยตา และต้องใช้จินตนาการไปด้วย ด้านสีสันทันนั้นจะสดและหนัก หมายถึงการเน้นภาพด้วยสีเข้มจัด ช่วยสร้างอารมณ์สะท้อนใจให้กับผู้ดูเป็นอย่างดี

ในยุคเดียวกันนี้มีผลงานอีกชิ้นหนึ่งที่ชื่อ “ปีศาจเผด็จการ” เป็นผลงานที่เลือกมาให้ชมเพื่อแสดงจุดยืนของอาจารย์ทวี รัชนิกร ในภาพของศิลปินผู้ต้านเผด็จการ ซึ่งดูจะสมยุคสมัยกว่าศิลปินหลงยุคที่ซิงตัวเองกับยุคสมัยเดิมๆ ในผลงานชิ้นนี้อาจารย์ทวี เขียนภาพสัญลักษณ์ลัทธิของฮิตเลอร์ แต่เป็นลายธงชาติไทย แฝงด้วยดาวแบบธงอเมริกัน ด้านหน้าเป็นหมวกทหารสองใบ ใบหนึ่งเป็นหมวกทหารไทย อีกใบเป็นหมวกทหารอเมริกัน (USA) มีหัวกะโหลกอยู่ในหมวก พิจารณาดูแล้วไม่ค่อยเหมือนกะโหลกมนุษย์สักเท่าไร ดูเป็นพันธุ์ผสม พันธุ์พิลึก ที่เป็นเช่นนั้นคงไม่ใช่वादไม่เป็น แต่มันเป็นด้วยจินตนาการของศิลปิน อะไรก็เป็นไปได้ทั้งนั้น แม้แต่กะโหลกของเผด็จการ ที่น่าจะเป็นพวกที่ผิดมนุษย์มนา

ความมั่นคงของใคร
Whose Security
สีน้ำมันบนผ้าใบ / Oil on canvas, 1979

เผด็จการ
Dictator
สีน้ำมันบนผ้าใบ / Oil on canvas, 1984

ในสังคมแห่งความหวาดกลัว
Frightened Society
สีน้ำมันบนผ้าใบ / Oil on canvas, 1977

อาจารย์ทวี รัชนิกร มุ่งมั่นที่จะทำงานสะท้อนสังคมและเรียกร้องความเป็นธรรมเป็นระยะเวลายาวนาน ในปี พ.ศ. 2520 เป็นช่วงเวลา ผลงานของท่านปรากฏภาพใบหน้าคนบ้าง เป็นกลุ่มคนบ้าง

ตัวอย่างผลงานในยุคนี้ได้แก่ผลงานที่ชื่อ **“ในสังคมแห่งความหวาดกลัว”** ที่เขียนด้วยสีน้ำมันบนผ้าใบ ด้วยลักษณะที่ลงสีหนาๆ ปาดป้ายโหมกสลับอย่างที่ท่านอาจารย์ทวี เคยใช้เขียนภาพหัวทศน์แห่งความบันดาลใจ แต่เมื่อรื้อรอยการทำงานท่านองนั้นมาปรากฏบนใบหน้าของคน จึงทำให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจแบบรุนแรงสะใจ เต็มไปด้วยอารมณ์ความรู้สึกเหลือเกิน เด็กเล็กๆ ดูภาพนี้อาจจะตกใจกลัวไม่แพ้กับผู้ใหญ่ แต่ก็ตรงนี้แหละคือจิตวิญญาณในงานศิลปะที่ศิลปินผู้สร้างสรรค์ที่แท้จริงจะค้นให้พบ และเข้าถึงให้ได้ ซึ่งไม่ใช่เอาแต่เพียงวาดความงาม หรือความเลวร้าย ที่สัมผัสได้เพียงอารมณ์ตื้นๆ เหมือนการมองก้อนเมฆและเห็นเป็นโน่นเป็นนี่

มีภาพแนวใบหน้าคนของอาจารย์ทวี รัชนิกร มาให้เป็นที่ดูใกล้เคียงกัน ได้แก่ภาพ **“ความมั่นคงของใคร”** และ **“เผด็จการ”**

อาจารย์ทวีมีการกิจการสอนศิลปะให้แก่ลูกศิษย์และทำงานด้านการบริหารของแผนกคณะและของสถาบัน อันเป็นสิ่งที่บัณฑิตพล่งสร้างสรรค์มากที่สุด ในช่วงเวลานั้นโอกาสที่จะได้ทำงานศิลปะส่วนตัวมีน้อยหรือแทบจะไม่มีเลย การแสดงเดี่ยวจึงเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้เลย ผลงานทางศิลปะส่วนใหญ่จึงเป็นการทำขึ้นเพื่อร่วมแสดงกับเพื่อนพ้องและลูกศิษย์ โดยทุกๆ ครั้งในนามอาจารย์ทวี รัชนิกร ก็ไม่เคยทำให้ผู้ร่วมแสดงผิดหวัง ผลงานที่เปี่ยมแรง ประกอบกับโอเดียแรงๆ สดๆ มีให้ได้ฮือฮาทุกครั้งไป ตัวอย่างผลงานที่ท่านพยายามสะท้อนสังคม บริโศคนิยม และทุนนิยมของบ้านเราได้อย่างสะใจ

ผลงาน **“สินค้าส่งออก”** ในปี พ.ศ. 2537 สะท้อนสังคมในยุคสมัยของนายกฯ ชาติชาย ชุณหะวัณ ที่พยายามเปิดตลาดการค้า บุกทางอีสาน โดยมีโคราชเป็นเหยื่อรายแรก นโยบายนี้มาพร้อมกับการสร้างนิคมอุตสาหกรรม ชาวบ้านต่างหันหน้าเข้าโรงงานอุตสาหกรรมที่มีเป้าหมายเพื่อการส่งออก ซึ่งอาจารย์ทวี รัชนิกร มองข้ามไปถึงปัญหาสังคมที่เกิดจากภาวะการขายทุกอย่าง ผลิตผลทางการเกษตรราคาถูกลง ทรัพยากรของชาติ ศิลปวัฒนธรรม หัตถกรรม ผลงานแนวสื่อผสมชิ้นนี้พยายามที่จะสื่อให้เห็นถึงความไม่ยุติธรรม ไม่ใช่ปัญหาแก้ไขปัญหาล้างคัม และไม่แนวมันก็จะกลายเป็นปัญหาสังคม ยามที่พองสบู่

สินค้าส่งออก
Exported Goods
สลักไม้ / Wood carving
16.5 x 80.5 x 23 cm., 1994

ของรัฐบาลแต่นั้นแหละจึงจะเกิดสำนึกรักบ้านเกิดขึ้นมา จากนั้นชาวบ้านก็จะขายทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อเป็นเงินไปซื้อของจำเป็น

จึงปรากฏเป็นผลงานไม้แกะสลักรูปตุ๊กตาไม้ปิดทอง วางนอนอยู่ในลังไม้ที่มีอักษร EXPORT FROM THAILAND เห็นอย่างนี้แล้วเป็นใครก็สะท้อนใจ ผลงานชิ้นนี้จึงเป็นอีกครั้งหนึ่งที่อาจารย์ทวี รัชนิกร ได้แสดงความเป็นตัวตนต่อสาธารณะอย่างไม่เกรงใจใคร

จากการทำงานแนวสื่อผสมทำให้อาจารย์ทวี รัชนิกร หันมาสนใจงานประติมากรรมจากการสลักไม้เก่าๆ ที่บางชิ้นเดิมเป็นงานหัตถกรรมของชาวบ้าน ด้วยเห็นว่าบางชิ้นมีรูปทรงที่ผูกพันไปตามกาลเวลา ของบรรดาไม้ที่เป็นงานประติมากรรมบ้าง เครื่องใช้ไม้บ้าง หรือไม้กระดานจากบ้านเก่าๆ ก็สวยงามเหลือเกินในสายตาศิลปิน ประติมากรรมสลักไม้จึงเป็นทางเลือกเพื่อการพัฒนาการทำงานในยุคหนึ่งซึ่งยืนยาวมาจนถึงปัจจุบัน

จากผลงานแกะไม้เก่าที่สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2530 มีชื่อว่า **“หัวหน้าเผ่าเมืองคนบ้า”** ผลงานเป็นการแกะไม้แล้วประกอบกันมีลักษณะคล้ายคน มีหู มีตา มีคอ (ตรงที่มีปลอกคอ) มีตัว มีสะดือ ส่วนบนหัวมีลักษณะเป็นซี่ๆ มีฐานคล้ายหมวกหรือมงกุฎ ดูรวมๆ แล้วนึกถึงงานพวกอาฟริกัน หรืออินเดียน ได้อารมณ์ตามแนวความคิด คือจะให้ภาพของมนุษย์ที่มีสถานะเป็นหัวหน้าเผ่า หรือแล้วแต่ใครจะมองไปถึงไหนต่อไป

ในช่วงเวลาเดียวกันนี้อาจารย์ทวียังมีผลงานอีกหลายชิ้นตามๆ กันมาเช่น ในปี พ.ศ. 2537 ก็ได้สร้างผลงานแกะไม้เก่าที่ชื่อ **“หยินกับหยาง”** งานประกอบด้วยไม้ทรงกลม 2 ซีกมาประกอบกันตามแบบสัญลักษณ์หยินหยางของประเทศเกาหลี ทำให้เข้าใจว่าศาสนาปรัชญาที่เข้ามามีอิทธิพลต่องานของอาจารย์ทวีไม่น้อย แล้วแต่ว่าบางชิ้นจะโดดเด่นหรือบางชิ้นก็จะซ่อนเอาไว้ลึกๆ ภายใต้แนวคิดที่ตีบๆ เป็นพื้นบ้าน หรือน่าจะเรียกได้ว่าเป็นการแสดงปรัชญาแบบชนบท

ตัวอย่างผลงานที่สะท้อนภาพธรรมชาติในชนบทที่สร้างขึ้นโดยใช้วัสดุในท้องถิ่นที่ชื่อ **“กรวด ดิน หิน ไม้”** ที่มีการฝังสิ่งต่างๆ อาทิกรวด ดิน หิน ไม้ ลงในร่องรอยที่แกะ ตัดตั้งไปตามองค์ประกอบที่ไม่ซ้ำซ้อน

หัวหน้าเผ่าเมืองคนบ้า
A Tribsman Chief of a Mad City
สลักไม้ / Wood carving.
147 x 30 x 27 cm., 1987

หยินกับหยาง
Yin-Yang
สลักไม้ / Wood carving
68 x 70 cm., 1994